Region Stockholm

17

Yttrande över motion 2019:39 av Jerri Bergström (S) m.fl. om idrottens möjligheter att bidra till en bättre folkhälsa

HSN 2019-1469

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Hälsoutveckling
Helena Holmgren

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-09-06

HSN 2019-1469

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över motion 2019:39 av Jerri Bergström (S) om idrottens möjligheter att bidra till en bättre folkhälsa

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2019:39 om idrottens möjligheter att bidra till en bättre folkhälsa. I motionen föreslår Jerri Bergström (S) att fastighets- och servicenämnden samt trafiknämnden ges i uppdrag att inventera regionens fastighetsbestånd i syfte att bedöma lokalers lämplighet för idrotts-utövande. Det föreslås även att uppdrag ges åt regionstyrelsen att utarbeta ett regionalt program för lokalförsörjning för idrottsändamål.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2019:39 Jerri Bergström (S)

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i folkhälsoberedningen.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

1. Tjänsteutlåtande över motion 2019:39 av Jerri Bergström (S) om idrottens möjligheter att bidra till en bättre folkhälsa överlämnas till regionstyrelsen som hälso- och sjukvårdsnämnden yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Fysisk aktivitet är en viktig grund för god hälsa genom hela livet. Fysisk aktivitet minskar risk för att utveckla kardiovaskulära sjukdomar, högt blodtryck, diabetes, vissa former av cancer och psykisk ohälsa. Att inkludera fysisk aktivitet i behandling vid flera sjukdomar och tillstånd är idag en självklarhet.

Den största effekten av fysisk aktivitet för att minska förtida dödlighet i befolkningen är kopplad till att öka aktiviteten hos dem som har lägst nivå av fysisk aktivitet. Den rekommenderade nivån för vuxna är 150 min måttlig aktivitet i veckan, till exempel promenader eller lättare cykling, eller 75 minuter mer intensiv träning i veckan. Att öka intensiteten eller antalet aktivitetsminuter hos de som redan är fysiskt aktiva har inte visat på samma positiva effekter på minskad förtida dödlighet.

Tillgång till motionsanläggningar är viktigt för att främja fysisk träning utöver vardagsaktiviteten och anläggningar för motion och idrott är välbesökta platser. Men det aktuella sammantagna kunskapsläget visar på starkast evidens för kopplingen mellan fysisk aktivitet och den vardagsnära miljön, till exempel cykelbanor, säkra gångstråk med måttlig trafik och grönområden, både för vuxna och barn. Det finns även studier som visar på att förbättrad tillgång till infrastruktur för gång och cykel samt kollektivtrafik är associerat till högre nivåer av generell fysisk aktivitet samt aktiv transport.

Barn och unga
Fysisk aktivitet har positiva hälsoeffekter för barn och ungdomar, till exempel förbättrad kondition, muskelstyrka, blodtryck, blodfetter, bentäthet och BMI och effekter kan ses även upp i vuxen ålder. Folkhälsomyndigheten konstaterar i sin rapport *Skolbarns hälsovanor i Sverige 2017/18 - grundrapport* att fysisk aktivitet troligen även har positiva effekter för utvecklingen av kognitiva funktioner och bidrar till livskvalitet och psykisk hälsa.

Rekommendationen är minst 60 min fysiska aktivitet per dag för barn och ungdomar. Det är dock en liten andel av barn och unga som når den rekommenderade nivån och flickor ligger generellt sett lägre än pojkar. Studier visar att den fysiska aktiviteten blir lägre med ökande ålder för flickor och pojkar.

Skolgårdars utformning och närhet till skola kan kopplas till grad av fysisk aktivitet. När närmiljön erbjuder möjlighet till aktivitet såsom ute-lek, trygg

miljö för cykling/aktiv transport, skog och öppna ytor stärks förutsättningar för fysisk aktivitet.

Barn och unga som tränar inom föreningsidrotten når oftare rekommendationen för fysisk aktivitet, de uppger mindre stillasittande tid och mindre skärmtid på vardagar. Föreningsidrotten kan därmed konstateras vara viktig del i en aktiv livsstil för många barn och unga. Men deltagande i föreningslivet sjunker signifikant med åren; för flickor från 82 procent i skolår 5 till 40 procent i gymnasieår 2 och för pojkar från 80 procent i skolår 5 till 46 procent i gymnasieår 2.

Studier visar att barn och unga i socioekonomiskt gynnsamma livsmiljöer i högre grad deltar i organiserad idrott, träning och föreningsliv än barn och unga från mindre gynnsamma förhållanden. Ur ett jämlikhetsperspektiv är därför skola, förskola och närmiljöer viktiga arenor där förutsättningar för ökad fysisk aktivitet kan stärkas.

Internationellt visar studier att unga i ökande grad efterfrågar flexibla möjligheter till fysisk aktivitet och rörelse utöver de mer traditionella idrottsföreningarna, till exempel dansstudios och gym. Ett ökat intresse har även noterats för miljöer för självorganiserad aktivitet som parkour och skateboard. Möjligheten att göra ett eget val av tid och tillfälle för aktivitet framstår som viktigt för allt fler unga.

Överväganden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen instämmer i att det är angeläget att på flera sätt skapa förutsättningar för ökad fysisk aktivitet. Föreningslivet är en viktig aktör som skapar samhällsnytta och spelar en viktig roll för folkhälsan. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen förordar att i enlighet med ovan resonemang ge ökat fokus till närmiljöer, bebyggelse samt infrastruktur som stödjer och lockar till ökad fysisk aktivitet samt till tillgänglig kollektivtrafik, vilken också har en positiv effekt på den fysiska aktiviteten i befolkningen och på så sätt främjar hälsa.

Som komplement till den fysiska aktiviteten i vardagen kan ökad tillgång till motions- och idrottsanläggningar ytterligare främja hälsa. Det är korrekt att flera sporter inte bäst utövas i fullstora idrottshallar utan snarare i mindre miljöer och lokaler. De mindre sporterna kan inte heller finnas med lika stor spridning över regionen som de mer traditionella.

I arbetet för att öka incitamenten och möjligheten till fysisk aktivitet är det viktigt att prioritera områden där den fysiska aktiviteten hos invånarna eller grupper av invånare relativt sett är låg. Även områden med sämre förutsättningar för vardagsaktivitet bör uppmärksammas, till exempel närmiljöer med nedgångna skol- och förskolegårdar, otillgängliga friluftsområden och områden/infrastruktur där oskyddade trafikanter är särskilt utsatta. Kommunal samverkan avseende frågor som kan kopplas till folkhälsa, sker inom ramen för RUFS. Ett regionalt program för ökad fysisk aktivitet i befolkningen skulle kunna bidra till en bättre folkhälsa.

Arbetet med fysiska aktivitet och FaR bygger på samverkan mellan förskrivare och friskvårdsorganisationer och tar sin utgångspunkt i lokala förutsättningar. Ett FaR skrivs ut för att höja den fysiska aktiviteten, antingen genom egenaktivitet eller med hänvisning till en friskvårdsaktörer.

Ekonomiska konsekvenser
Förslaget till beslut förväntas inte få några ekonomiska konsekvenser för hälso-och sjukvårdsförvaltningen.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Förslaget till beslut förväntas inte få några konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Förslaget till beslut får inte några konsekvenser för jämlikheten i hälsa.

Miljökonsekvenser
Förslaget till beslut får inte några miljökonsekvenser.

Administrativa konsekvenser
Förslaget till beslut får inte några administrativa konsekvenser för vårdgivarna.

Björn Eriksson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Anna Ingmanson
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen

Godkänd av Björn Eriksson, 2019-09-06

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Ankom
Region Stockholm
2019 -06- 11
Dnr RS 2019-0728

MOTION 2019-06-11 2019:39

Motion av Jerri Bergström (S) med fl. om idrottens möjligheter att bidra till en bättre folkhälsa

Föreningslivet i allmänhet och idrottsrörelsen i synnerhet har en stor och betydande roll i folkhälsoarbetet. Idrotten är idag den verksamhet där flest barn och ungdomar är fysiskt aktiva. De ideella insatser som görs står för en samhällsnytta som vida överskrider de bidrag och investeringar i anläggningar som kommunerna, regionen och staten tillskjuter verksamheten. Det är med andra ord inte bara viktigt för folkhälsan, utan också en god ekonomisk satsning.

Men det finns också behov som inte är tillräckligt väl tillgodosedda. Den stora variationen, och i många fall uppenbara brist, på idrottshallar som finns i regionen är en starkt begränsande faktor för att idrottsrörelsen fullt ut ska kunna skapa samhällsnytta. Med regionens stora befolkningstillväxt kommer hallbristen sannolikt att förvärras ytterligare om inte något radikalt sker för att bättre möta behoven. Det är framför allt ändamålsenliga idrottshallar av tillräcklig storlek och med rätt typ av utrustning, som behövs. Men även anläggningar för "smala" idrotter, som i en enskild kommun är alltför små för att den kommunen ska kunna lösa anläggningsbehovet, är ett historiskt eftersatt problem. Här behövs initiativ för att lösa dessa behov på regional nivå.

Regionen äger ett stort antal byggnader av olika slag i hela länet. Dessa byggnader används idag inte till fullo, av olika skäl. Det kan vara allt från gamla garage till tomma butikslokaler som inte längre uppfyller de krav som tidigare verksamheter och hyresgäster ställer idag. Flera idrotter har inte behov av "standardhallar" utan skulle klara sig väl så bra med lägre takhöjder och okonventionell planlösning. Det kan gälla t ex olika kampidrotter, dans, parkour, tyngdlyftning etc. Det är olyckligt att många av dessa idrotter idag trängs med de stora inomhusbollsporterna om utrymmet i "standardhallar", dvs de som det idag är stor brist på. Om det skulle vara möjligt att göra nya okonventionella utrymmen tillgängliga för relevanta idrotter så skulle de stora hallarna avlastas och därmed alla idrotter få bättre förutsättningar att bedriva sin verksamhet.

Vi Socialdemokrater ser att god tillgång till ändamålsenliga idrottshallar är viktigt för att kunna erbjuda regionens invånare ett roligare och friskare liv i ett växande och

hållbart samhälle. Vi kan också konstatera att allt fler får FaR (Fysisk aktivitet på recept) istället för läkemedel, som botemedel från flera av våra folksjukdomar. Det är en bra utveckling eftersom biverkningarna av detta i stort sett enbart är goda. Men om möjligheten att använda receptet begränsas pga. brist på anläggningar så riskerar det att stanna vid en god intention utan bestående effekt. Därmed ligger det även i regionens intresse, som ansvarig för hälso- och sjukvården, att bidra till tillräcklig tillgång till anläggningar som är tillgängliga för olika typer av idrott.

Med anledning av ovanstående föreslår Socialdemokraterna regionfullmäktige besluta:

att uppdra till Fastighets- och servicenämnden samt Trafiknämnden att inventera regionens fastighetsbestånd, såväl ägda, arrenderade och hyrda, i syfte att bedöma vilka lokaler som skulle vara möjliga och lämpliga att upplåtas till idrottsrörelsen

att uppdra till Regionstyrelsen att, i samverkan med länets kommuner, låta utarbeta ett regionalt program för lokalförsörjning för idrottsändamål i Stockholmsregionen.

Stockholm den 4 juni

Jerri Bergström (S)

Lars Bryntesson (S)

Conny Fogelström (S)